

TÜRÜK
Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
2015 Yıl:3, Sayı:6
Sayfa:119-139

ISSN: 2147-8872

**MAKEDONYA TÜRK ÇOCUK EDEBİYATININ İLK GAZETESİ:
PİONER (İNCELEME - FİHRİST)**

Turan Çelebi*

ÖZET

Makedonya Türk kültür ve sanatı için 1944 yılı, önemli bir dönüm noktasıdır. Çağdaş Makedonya Türk edebiyatının başlangıcı olan bu yılda, Makedonya Türklerinin Latin alfabesiyle yayımlanan Birlik gazetesi, yayına başlamıştır.

Makedonya Türk çocuk edebiyatının ilk süreli yayını olan Pioner, 1950 yılında yine Latin alfabesiyle yayımlanmaya başlamıştır.

Pioner gazetesi, daha sonraki yıllarda yayın hayatına başlayan Sevinç ve Tomurcuk gibi süreli çocuk edebiyatı yayınlarına öncülük etmiştir. Bu gazete, aynı zamanda birçok çocuk edebiyatçısının ilk ürünlerini yayımlama fırsatı bulduğu yerdir.

Bu makalede, 1950-1951 yılları arasında toplam 10 sayı yayımlanmış olan Pioner gazetesi genel hatlarıyla incelenmiş ve bu gazetenin fihristi hazırlanmıştır. İnceleme kısmında, Makedonya Türk çocuk edebiyatı ve bu edebiyatta Pioner gazetesinin yeri değerlendirilmiştir. Ayrıca bu kısımda, gazetenin şekil özelliklerine ve yazar kadrosuna yer verilmiştir. Fihrist kısmında ise gazetede yayımlanan yazılar, gazetenin sayı sırasına göre tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pioner Gazetesi, Makedonya Türk Çocuk Edebiyatı, Necati Zekeriya, Hüseyin Süleyman, Fahri Kaya.

**PİONER: THE FIRST MACEDONIAN TURKISH CHILDREN
LİTERATURE NEWSPAPER (ANALYSIS – INDEX)**

ABSTRACT

1944 is an important turning point for the Macedonian Turkish culture and art. This year is considered as the start date of contemporary Macedonian Turkish literature. Macedonian Turks' first periodical newspaper in Latin alphabet, the Birlik newspaper, was

• Okutman Dr., Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırma Enstitüsü, Öğretim Üyesi,
celebit@windowslive.com

published in 1944. Following the Birlik newspaper, Macedonia's first Turkish children literature newspaper, the Pioner, was published in Latin alphabet in 1950.

Pioneer is a leading newspaper to the Sevinc and Tomurcuk magazines published in the later years. Pioneer also published the works of first children literature authors.

The article examines the outlines of 10 published Pioner newspaper between 1950-1951 and develops an index of the newspaper. In this section, the Macedonian Turkish children literature and Pioneer's importance in this literature has been analysed. This section also provides information on the design and writers of the newspaper. In the index section, the published articles in the newspaper have been classified according to the publication date of the newspaper.

Keywords: Pioneer Newspaper, Macedonian Turkish Children Literature, Necati Zekeriya, Hüseyin Süleyman, Fahri Kaya.

Giriş

Türklerin Makedonya ve çevresinde varlık göstermeleri çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Kaynaklardan tespit edilen bölgedeki ilk Türk unsur Hun Türkleridir. (Bkz. Jelavich 2009:10, Turan 1996: 21) Hun Türklerinden sonra birçok Türk unsurun bölgede yaşam sürdüğü bilinmektedir. 540 yıl Osmanlı egemenliğinde bulunan Makedonya, Balkan Savaşları ile önemli bir siyasi ve etnik değişimlere uğramıştır.

Balkan Savaşları ve sonrasında ciddi baskı ve zulümler nedeniyle, Türklerin büyük bir kısmı bölgeden göç etmiştir. Geride kalan Türkler ise, birçok haktan mahrum kalarak 1912-1944 yılları arasında Sırp-Hırvat-Sloven ve Yugoslav krallıklarının egemenliğinde kalmışlardır. Yine bu dönemde, II. Dünya Savaşı'nın baskı ve zulümlerini yaşamışlardır.(Türkeş 2007: 5 ve Nuredin 2008: 58) Bu dönemde, Yugoslavya'da Türkçe basın yayın faaliyetleri ve eğitim felç olmuştur. (Eren 1989: 65)

1944 yılında, Makedonya'da Yugoslavya'ya bağlı bir cumhuriyet kurulmuştur. Alman ve Bulgarlara karşı yapılan bağımsızlık savaşında gösterdikleri yararlılıklar sayesinde Türklere birçok özgürlük tanınmıştır. Bu dönemde, tüm yetersizliklere rağmen hızlı bir şekilde Türkçe eğitim verecek kadro oluşturulmuş ve Türkçe eğitim yapan okullar açılmıştır. (Kaya 2010: 134) Makedonya'da ortaya çıkan bu yeni ülke ve rejimde çocuğa verilen önem üst seviyede olmuştur. Çocuklara kendi dillerinde eğitim almaları ve kendi edebiyatlarını yakından tanımaları fırsatı verilmiştir.

1. Makedonya'da Türkçe Yayın Faaliyetleri

Yugoslavya'da Makedonya bölgesinde ilk yayımlanan süreli yayın, Rumeli gazetesidir. 1876 yılında yayımlanan gazete Manastır'da basılmıştır. (Eren ?: 84) Bu gazeteden sonra

özellikle Meşrutiyet döneminde Osmanlı Devleti'nin diğer bölgelerinde olduğu gibi süreli yayınların sayısında önemli artışlar olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin bölgeden ayrılışıyla Türklerin sosyal ve kültür hayatları önemli bir darbe almıştır. Göçlerle nüfusun azalması da bu durumu pekiştirmiştir. Dolayısıyla 1912-1944 yılları arasında süreli yayınlar yok denecek kadar azdır. Yayımlanan birkaç gazete de çok kısa solukludur.

1944 yılının sonlarına doğru Yugoslavya'da, Latin alfabesiyle Türkçe yayımlanan "Birlik" gazetesi, Üsküp'te yayın hayatına başlamıştır. Bu gazetede, çocuklar için çeşitli yazılar ve şiirler de yer almaktadır.

1949 yılında kadınlar için "Yeni Kadın" dergisi yayımlanmıştır. Müstakil olarak ilk çocuk gazetesi ise 1950 yılında yayımlanmaya başlayan "Pioner" gazetesidir. Daha sonra 1951 yılında "Sevinç", 1957 yılında ise "Tomurcuk" dergileri dönemin ilk çocuk dergileri olarak yayın hayatına başlamıştır. 1965 yılında, "Sesler" dergisi ile kültür ve edebiyatta ciddi bir canlanma görülmektedir. 1991 yılından itibaren Yugoslavya federasyonundan ayrılan Makedonya'da çeşitli girişimlerle birçok gazete ve dergi yayımlanma fırsatı bulmuştur.

Görüldüğü gibi 1944 yılından itibaren yeniden canlanan Türkçe basın yayın faaliyetleri içerisinde "Pioner" gazetesi çocuk yayıncılığının başlangıç noktasını temsil etmektedir.

2. Makedonya Türk Çocuk Edebiyatı

Osmanlı Devleti'nin son döneminde ortaya çıkan yeni Türk edebiyatının yansımaları Makedonya Türk edebiyatında görülse de 1912-1944 yılları arasında önemli bir kopuş dönemi yaşanmıştır. Bu dönem, tam anlamıyla Makedonya Türk edebiyatı için fetret dönemi olmuştur. Bu dönemde çeşitli edebi üretimler olsa da yayımlanma fırsatı bulamamış ve sonraki dönemlerde bu ürünlerin varlığından kişisel çabalar sonucunda haberdar olunmuştur. (Şeyh Saadettin Sırrı, Abdulfettah Rauf Efendi ve Kemal Efendi Aruçi gibi isimler tarafından bu fetret döneminde bazı edebi üretimler yapıldığı bilinse de o dönemde bu eserler, yayımlanma fırsatı bulamamıştır.)

Makedonya Türk edebiyatı, dolayısıyla Makedonya Türk çocuk edebiyatı bu bölgedeki siyasi ve sosyal karışıklıklar nedeniyle oldukça geç dönemde başlamıştır. Osmanlı dönemi Türk edebiyatından bu edebiyatın kopuşundan sonra otuz yıllık fetret dönemi yaşayan bu edebiyat, 1944 yılından itibaren yeniden canlanmıştır.

Makedonya'da 1944 yılında ortaya çıkan yeni ülke ve rejimde çocuklara, kendi dillerinde eğitim alma ve kendi edebiyatlarını yakından tanıma fırsatı verilmiştir. Bu durumun nedeni "*Sosyalist kültürün eğitime muhtaç bir nesne olarak gördüğü ve ancak çocukluklarında iyi eğitilen insanların sistem açısından bir güvence teşkil edeceği görüşü doğrultusunda genelde çocuk eğitimine verdiği önem*" (İsen vd. 2001: 48) şeklinde değerlendirilmektedir.

"Pioner" gazetesinin dışında "Sevinç" ve "Tomurcuk" gibi süreli çocuk yayınlarının başında uzun yıllar editörlük yapmış olan Necati Zekeriya da o dönemin çocuklara bakış açısını "*Çocuk asla küçümsenmeyecek, ona en ciddi bir düşünür, en ciddi bir birey gibi*

bakılacak, en ciddi yaşama sorunları imge yoluyla da olsa büyük bir sorumlulukla sunulacaktır. Ayrımlar ancak değerlerde olabilir, yazarların dil ile deyişlerinde ve onların kişiliklerinde.” (1967: 79) ifadeleriyle dile getirmektedir. Bu sözlerde dikkati çeken noktalardan birisi de çocuğun ciddiye alınmasının yanında ona algılayabildiği her şeyin verilebileceği düşüncesidir.

Makedonya Türk edebiyatında, 1965 yılında “Sesler” dergisinin yayımlanmasına kadar çocuk edebiyatı ön plandadır. Bu dönemde neredeyse bütün yazarların çocuk edebiyatına ait bir eseri bulunmaktadır. (Engüllü 1997: 95) Makedonya Türk edebiyatının 1944-1991 yılları arasında çocuk edebiyatı üzerine ürünleri bulunan bazı yazar ve şairlerini şöyle sıralamak mümkündür: Hüseyin Süleyman, Enver Tuzcu, Şükrü Ramo, Mustafa Karahasan, Lütfü Seyfullah, Necati Zekeriya, Hümaşah Vardar, Mahmut Kıratlı, Fahri Kaya, İlhami Emin, Recep Murat Bugariç, Esat Bayram, Avni Abdullah, Fahri Ali, Nusret Dişo Ülkü, Sabit Yusuf, Avni Engüllü, Suat Engüllü, Alaettin Tahir, Halise Özgün, Nadire Maksut, Cevahir Selim, Enver Ahmet. Hayber, bu isimlerin birçoğunun sanattan çok eğitim ve öğretimdeki ihtiyacı karşılamak amacıyla şair ve yazarlığa başladığını belirtmektedir. (Hayber 2008: 11) Bu yönüyle Makedonya Türk edebiyatı ilk dönemlerinde daha çok çocuk edebiyatı ürünleri ortaya koymuştur. (Kaya ? : 154)

3. PİONER GAZETESİ

3. 1. Kimlik Bilgileri

“Pioner”, 1950-1951 eğitim öğretim dönemi olan eylül-haziran periyodunda ayda bir yayınlanan çocuk gazetesidir. Bu gazete, "Makedonya Pionerler Birliğinin Organı" ibaresinden anlaşıldığı üzere, Makedonya Pionerler Birliği tarafından çıkarılmıştır.

“Pioner”, Türkçenin Makedonya ve Yugoslavya'da tekrardan canlanmaya başladığı dönemde önemli bir boşluğu doldurmak için yayın hayatına başlamıştır. Çocukların okuma yazma ve edebiyata ilgilerini canlandırmayı hedefleyen gazete yalnızca 10 sayı çıkmıştır. Daha sonra yerini “Sevinç” dergisine bırakmıştır.

“Pioner” gazetesinin, Makedonya Türk çocuk edebiyatının şekillenmeye başlamasında önemli rolü olmuştur. İlk yıllarda “Birlik” gazetesinde yayımlanan bazı yazıların dışında çocuklar için yayın yapılmamaktadır. Dolayısıyla çocuk edebiyatının ve çocukların besleneceği yerli ve özgün kaynaklar bulunmamaktadır. Bu dönemde, gazetenin yayımlanmaya başlaması, bu konudaki edebi ortamın ilk adımlarını oluşturmuştur. Bu durum, “Pioner” gazetesinden “Sevinç” ve “Tomurcuk” dergilerinin doğması ve birçok kitabın yayımlanmasını ortaya çıkarmıştır.

“Pioner”in ilk sayısı, 15 Eylül 1950 yılında yayımlanmıştır. Üsküp Goçe Delçev basımevinde basılır. İlk sayının başyazarı Mahmut Demir'dir. İlk iki sayıdan sonra bu görevi İsmail Tevfik'e bırakmıştır. İsmail Tevfik, bir sayı çıkardıktan sonra yedi sayı boyunca bu görevi yürütecek olan Necati Zekeriya'ya devretmiştir. Necati Zekeriya, daha sonra bu gazetenin onuncu sayıdan sonra yeni eğitim öğretim döneminde “Sevinç” adıyla çocuk dergisine dönüşmesini sağlayan isim olacaktır.

Gazetenin künyesinde, “yayan” ibaresiyle “M. H. G. Merkez Komitesi-Gençlik Gazete Kitap Yayını Müessesesi NOPOK” ifadesi yer almaktadır. Yine künyede, redaksiyon adresi “29 numarolu caddesi Yeni Binalar” şeklinde belirtilmiştir. Banka aracılığıyla yapılacak olan ödemeler için “Halk Bankası”nın çek numaraları verilmiştir. İlk sekiz sayı, üç dinardan son iki sayı ise beş dinardan fiyatlandırılmıştır.

Derginin kimlik bilgileri her sayının son sayfasında bulunmaktadır. Genel bilgilerin dışında; dizgi, resim, redaksiyon gibi bilgilere yer verilmemiştir. Gazetenin kimlik bilgilerini sayı sırasına göre aşağıdaki şekilde vermek mümkündür:

Sayı	Tarih	Fiyat	Başyazar	Basımevi ve Basım Yeri
1	15 Eylül 1950	3 dinar	Mahmut Demir	Goçe Delçev-Üsküp
2	15 Ekim 1950	3 dinar	Mahmut Demir	Goçe Delçev-Üsküp
3	29 Kasım 1950	3 dinar	İsmail Tevfik	Goçe Delçev-Üsküp
4	30 Aralık 1950	3 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
5	30 Ocak 1951	3 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
6	15 Şubat 1951	3 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
7	15 Mart 1951	3 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
8	15 Nisan 1951	3 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
9	5 Mayıs 1951	5 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp
10	25 Mayıs 1951	5 dinar	Necati Zekeriya	Goçe Delçev-Üsküp

1. Tablo: Pioner gazetesinin kimlik bilgileri

3. 2. Şekil Özellikleri

Gazetenin adı ilk yedi sayıda, ilk sayfanın üst sol tarafındadır. Sekizinci sayıda sayfanın sağ üst köşesinde, dokuzuncu sayıda ise üst bölümün tamamında yer almaktadır. Onuncu sayıda ise tekrar sol köşede yer almıştır.

Gazetenin logosunda, büyük harflerle “PIONER” ve bunun altına bazen küçük bazen de büyük harflerle “Gazetesi” ifadesi yer almaktadır. Bu yazının solunda biri kız biri erkek iki

boyunbağlı pioner çocuk resmi bulunmaktadır. Logonun hemen altında “Makedonya Pionerler Birliğinin Organı” şeklinde ibare yer almaktadır. Sayı, tarih ve fiyat bilgileri ise bu ibarenin altında bulunmaktadır. Genellikle logonun yanına bir özlü söz ya da öğrenci gruplarının fotoğrafları konulmaktadır.

PIONER
gazetesi

Makedonya pionerler birliğinin organı

Sayı 1 15 Eylül 1950 yılı Fiyatı 3 dinar

ÖN SÖZ

Sevgili pionerler,

Daha Halk Kurtuluş Savaşı esnasında, Federativ Yugoslavya Halk Cumhuriyeti çevresinde yaşayan bütün milletlere mäsavi hak ve selahiyet verilme kararı getirilmiştir. Kararı getirilmesini; insanîyet, hürriyet ve vatan sever milletimiz istemiştir. Evet sevgili pionerler, milletimiz daha Faşizme

Ölüm—Halka Hürriyet parolasıyla, kardeşçe türk, şiptar, makedon, vlah; sırp ayırmadan hep birlikte hürriyet için yaptıkları kanlı savaşlar esnasında, kanla canla delille istediklerini gös, termişlerdi.

Kurtuluşun sonra Halk İdaremiş bu kararı tam doğru bir surette ha yatta tadbik etti. Her millet kendi hak ve selahiyetine sahip oldu. Türklere, türkçe şiptarlarca, şiptarlarca okullar açıldı. Herkez kendi ana lisansı üzere serbes konuşmağa ve okumağa başladı. Diğer azlıklar arasında biz türklere, yalnız bununla kalmayıp, daha birçok şeyler yarattık. Nitekim 1945 yılında, BİRLİK gazetemize sahip olduk. Bundan mada A.F.J. organı olan “Yeni Kadın” gazetesi, çeşitli broşurlar ve sair şeyler basıldı. Şimdi ise artık genç türk yazarlarımızın şiir ve nesir kitapları bile bastılıyor.

Partimiz ve Halk İdaremiş bundan daha çok önce, siz pionerlerinde okuma ihtiyaçlarını göz önünde tutuyordu. Hatta, bugünün küçüğü, yarının büyüklüğü olan sizlere fazla önem veriyordu. Daha o zamanlarda türkçe olarak pioner gazetesinin çıkmasına dair karar getirilmiştir. Fakat kadro yoksuzluktan dolayı, bu gazete çıkarılmıyordu. İşte bugün artık halkımızın bitmek bilmeyen enerjisi ve şurlu olrak çalışması sayesinde, sevimli sosyalist ana yurdumuzda herşey ilerledi. Fabrika, maden, köy ve okullarımızda darbeciler yetişti. Artık bütün ihtiyaçlarımızı kendi kuvveterimizle temin etmeğe başladık. Okullarımız için en mühim ihtiyaçlardan biri, siz pionerlerin okuma ihtiyaçları idi. İşte bugün buda biryere kadar temin edilmiş sayılmaktadır. Kendi gazeteniz olan “Pioner Gazetesi” ne sahip olmuştunuzdur.

Partimiz ve Halk İdaremişin pioner gazetesinin basılmasındaki gayesi, size fazla bilgi sunmaktır. Bunun için pioner gazetesini okuyunuz. Orada her bakımdan size ait faydalı şeyler bulacaksınız.

Dinlenmiş vücut ve dimaklarla yeni okul yılında daha fazla çalışmakta. Beş yıllık plândaki ödevlerimizi icra etmiş olacağız.

Okul çağırıyor, artık vaktittir diyor,
İniyor dağlardan, ovalardan, erler,
Coşkun nehirler gibi taşıyor okullar.
Geliyor becerikli, küçük pionerler.

Elveda bize yeşil dağlar, şen ovalar,
Parlak güneş, mavi deniz, coşkun nehir

Okullarda bizi bekliyor, büyük işler..
Geliyoruz,
Orada çalışacağız,
Bilgili olacağız ve size,
Size o vakit yardım edeceğiz, ..

Necati ZEKİRİYA

Serinle yine okulda

Agustos ayında kendi son, şen günlerini saydı. Güneşten yanık yüzü, dinlenmiş vücutlu pionerler, yeni okul yılı için hazırladılar. Okul avhalarında, tatlı çocuk sadalarından naralar tekrar başladı. İlk zil çöcükleri, çeşitli resim ve yazılarıyla süslenmiş sınıflara davet etti. Öğretmen sınıfı girdi.

Öğrenciler, bu yılda kendilerine yeni bilgiler sunacak olan öğretmenlerini, şen yüzler ve tatlı gülümsemelerle selamladılar.

Okul başlanıcılığını ilk günlerinde

Üç ay yaz istirahatları esnasında, sevimli okullarını üzlemiş, becerikli pionerler, daha erkenden okul avhısında toplanmağa başladılar. Okul avhısındaki ağaçlardan birinin altında bir grup kız ve erkek pionerler toplanmışlardı. Aralarında canlı konuşma vardı. Her pioner arkadaşının yaz günlerini nasıl ve nerede geçirdiğini anlamak için büyük ağıka gösteriyordu.

— Sen yazı nerede geçirdir?
— Ohrunun, Sveti Stefan pioner yazlama evinde.
— Ya sen?
— Ben, Kaştel Kambelovaçta* idim.
Bugibi soru ve cevaplar hemende her pionerin agzından işidiliyordu. Bu grup pionerler yurdumuzun en güzel yazlama yerleri olan, Ohru gölü, Kuşevo, Durnitor ve Dalmaçya adalarının birkaçında yaz günlerini geçirmişlerdi. Bütün bu yerlerde gördükleri ve öğrendikleri şeyleri birbirlerine uzun uzadıya anlatıyorlardı.

1.Resim: “Pioner” gazetesinin 15 Eylül 1950 yılında yayımlanan ilk sayısının birinci sayfası.

O dönemde yazıların renkli olması maliyet ve teknik imkânların bulunamamasından dolayı pek görülen bir durum değildir. Buna rağmen gazetede yazılar ve çeşitli çizimler renklidir. Bu renklendirme, resimlerde farklı renk bileşimlerinin kullanılması şeklinde değildir. Bir resimde, tek renk kullanılarak çizimler renklendirilmiştir. Yazıların renklendirilmesinde de aynı durum söz konusudur.

Sayılaraya göre çeşitli renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. İlk dört sayıda mavi ve kırmızı renkler hâkimdir. Beşinci sayıda, siyah ve mor; altıncı sayıda, siyah; yedinci ve sekizinci sayılarda yeşil ve kırmızı; dokuzuncu sayıda, turuncu ve lacivert; onuncu sayıda ise lacivert ve yeşil renkler tercih edilmiştir.

Dergideki yazıların başlıklarında farklı punto ve şekiller kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca yukarıda belirtildiği gibi çeşitli fotoğrafların yanında yazıların temalarıyla uyumlu resimlere de yer verilmiştir.

Sayfa kompozisyonunda, standart bir dizgi kullanılmadığından, çeşitli sayfalarda tasarım hatalarının bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bazı yazılar, bölünerek sonraki sayfalarda verilmiştir.

Her sayısı, dört sayfadan oluşan gazete toplam on sayı yayımlanmıştır.

3. 3. Amacı

Tito Yugoslavyası'nda ilköğretim öğrencilerinin birer pioner olmaları teşvik edilmiştir. Bu yönüyle “öncü” anlamına gelen pioner sözcüğü gazetenin de adı olmuştur. Gazetede “Sevgili pionerler” (Pioner 15 Eylül 1950: 1) “Pionerler” (Pioner 15 Ekim 1950: 4) gibi hitaplar ve “Pionerlerle Bir Gün” (Pioner 15 Eylül 1950: 4), “Pionerler İyi ve Devamlı Çalışmakla Seçimi Karşılıyorlar” (Pioner 29 Kasım 1950: 2), “Nasıl İşleyeceğiz-Pioner Konseyi” (Pioner 29 Kasım 1950: 2), “Pioner Mukaddes” (Pioner 30 Aralık 1950: 2) vb. başlıklarda pionerlik vurgulanmakta ve benimsetilmektedir. Ayrıca bu yazılarda çalışkanlık, dürüstlük, yardımseverlik gibi kavramların pionerliğin en önemli özellikleri arasında olduğu belirtilmektedir.

“Pionerlik” kavramının sosyalist yönü itibariyle sadece Yugoslavya ile sınırlı kalmadığını ve dönemin diğer Türk topluluklarında da benzer adlandırmalara rastlandığını belirtmek gerekir. Bunun en tipik örneği, Makedonya Türklerinin komşusu durumunda olan Bulgaristan Türk çocuk edebiyatındadır. Bulgaristan'da “Bulgaristan Komünist Partisi (DKMS MK) ile Maarif ve Kültür Bakanlığı'nin çocuklara mahsus Türkçe yayını” olarak faaliyet gösteren “Piyoner” adlı çocuk dergisi, 1959-1960 yıllarında on sayı yayımlanabilmiş, Makedonya'daki “Pioner” çocuk gazetesi ile benzer yayın politikasına sahip söz konusu yayınlardan bir tanesidir. (Akgün 2012: 147)

Gazetenin birinci sayısında, ilk yazı "Ön Söz" ile başlamaktadır. Bu yazıda, gazetenin çıkış amacı ve nedeni ortaya konulmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında yeni kurulan Yugoslavya Sosyalist Devletler Federasyonu (Nuredin 2008: 65) ile Yugoslavya'da yaşayan bütün halklara eşit hakların verildiği belirtilmektedir. Bu hakların hayata yansımaları, her ulusun kendi dilinde eğitim görmesi için okulların açılması, yine kendi dillerinde süreli

yayımların ve kitap basımının desteklenmesi olarak dile getirilmektedir. Ayrıca bu yazıda, "Pioner" gazetesinin yayımlanmasına daha önceden karar verildiği; fakat gazeteyi çıkaracak kadronun o zamanlar mevcut olmadığı ifade edilmektedir. Gazetenin yayın amacı, "yarının büyükleri" olarak görülen çocuklara okuma kaynağı sağlamak ve onlara daha fazla bilgi sunmak şeklinde belirtilmektedir. (Pioner 15 Eylül 1950: 1)

"Pioner" gazetesinin Türk çocuklarına okuma kaynağı olmasının yanında, onları yazma konusunda teşvik etme fonksiyonu da bulunmaktadır. Gazete idaresi, çocukların gazeteye sahip çıkmasını istemektedir. Bunun da çocukların, gazeteye ellerinden geldiğince yazı göndermeleriyle mümkün olacağı vurgulanmaktadır. İdare, çocukların yazdıklarının özgün olması konusunda da onları uyarmaktadır. Yazı yazma yeteneği olmayanların ise gazetede yayımlanmasını istedikleri konularda gazete idaresine teklifte bulunabilecekleri belirtilmektedir. (Pioner 15 Ekim 1950: 4)

Anlaşılabileceği üzere, "Pioner" gazetesi, çocuklar için okuma ve bilgi edinme kaynağı olmanın yanında onların özgün edebi ürünlerinin yayımlandığı bir süreli yayın olmayı hedeflemektedir. Bunun yanında, çocukların kültür ve edebiyata dair fikir edinmesini sağlayan onları edebiyat dünyasına adım atmaya teşvik eden bir kaynak olmayı amaçlamıştır.

3. 4. Muhteva Özellikleri

Daha önce de belirtildiği gibi "Pioner" gazetesi, çocuklara edebiyatı tanıtmının yanında okuma kaynağı olarak görülmekteydi. Gazetede, az da olsa okul ve çocuklar ile ilgili çeşitli haberler yayımlanmaktadır. Bunun yanında çocuklar tarafından gönderilen yazı ve şiirlere de yer verilmektedir. Bunun yanında bazı çeviri-fabl örnekleri de çocukların istifadesine sunulmuştur. Çocuk gazetesi özelliğinden dolayı çocukları eğlendirici yazı ve etkinliklere de yer verilmiştir. Bunlar, "Bilgi Sayfası" ve "Eğlenceli Kısım" gibi ana başlıklarla ya da müstakil olarak gazetede yer almıştır. Bu kısımlarda; bilmece ve bulmacalar, fıkralar, çeşitli çizim çalışmaları ve karikatürler bulunmaktadır.

Muhteva açısından gazete; hikâye, şiir, gezi yazısı, tanıtım yazıları, çeviriler, bilimsel yazılar, eğitici ve eğlendirici yazılar, mektuplar, bilmece ve bulmacalar, duyurular, çocuklardan gelen yazılar, karikatürler, özlü sözler, metinleri destekleyen resimler, fabllar, öğrencilere cevap yazıları, monolog yazıları gibi oldukça çeşitli içeriğe sahiptir.

"Pioner" gazetesinde şiir ve hikâye önemli bir yere sahiptir. Dergide toplam 41 şiir yayımlanmıştır. Bu şiirlerde genel olarak; okul ve eğitim, tabiat ve mevsimler, arkadaşlık gibi konular ele alınmıştır.

Şiirlerin 11 tanesi, öğrenciler tarafından gönderilmiştir. Ayrıca Musa Halım ve Muzaffer Adil'in isimlerinin kaynaklarda geçmemesinden bu isimlerin de öğrenci olduğu düşünülmektedir. Bu durum, gazetenin öğrencileri yazmaya teşvik ettiğinin göstergesidir.

Öğrencilerin yazdığı şiirleri yayımlama gayretinin yanında bunların geliştirilmesi de gazetenin amaçları içerisinde yer almaktadır. "Cevaplar" adlı yazıda, gazete idaresi tarafından öğrencilerin gönderdiği yazıların yayımlanma ölçütlerine yer verilmekte ve yayımlanmayan bazı yazılar ile ilgili eleştiriler yapılmaktadır. Gazeteye gelen yazıların yayımlanmasındaki en önemli

ölçüt, "çocuklara yakın bir üslupla yazılmış olması" şeklinde ifade edilmektedir. Bu yazıdan, öğrencilerden gelen yazıların çoğunu manzumelerin oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Gazetede, Makedonya Türk edebiyatçılarının şu şiirleri yer almaktadır:

Enver Tuzcu: Pioner Boyunbağı, Yarı Yıl, Kış, Arkadaşlık, Vatan.

Fahri Kaya: İlk Derste, Kardan Adam, Bizim Saat, Bir Mayıs, Titoya Selam.

İlhami Emin: İlk Ders, Anne Nasihatı, Rüzgar, Kış Gecesinde, Oyna Yavrum.

Necati Zekeriya: Okul Çağırıyor, Okul Hasreti, Okul, Kar, Yükselmek İsteği, Köyümüz, İlkbaharı Selamlıyanlar, Kirlara.

Şükrü Ramo: Yirmidokuz Kasım, Gülüyorum.

Şiirler içerisinde, Türkiye'den Enis Behiç Koryürek'in "Yeni Yıl" (Pioner 30 Aralık 1950: 1) adlı şiiri de bulunmaktadır.

Gazetede yer alan hikâyelerin çoğu Hüseyin Süleyman'a aittir. Hüseyin Süleyman'ın "İlk Kar", "Ayla ile Zekavet", "Kartopu Oynamak İyi Lakin Geç Kalmak Fena", "Kitapla Konuşmak İsteği", "Taş ile İğne", "Vedadın Tavuğu"; İlhami Emin'in "Pioner Mukaddes", "İlk Defa Müsamerede"; Mahmut Demir'in "Yaşarın Rüyası", "Suat ile Orhan"; Mustafa Karahasan'ın "Emelin Kardeşi"; Nuri Özkan'ın "Ana Kalbi" adlı hikayeleri gazetede yer alan hikayelerdir.

Gazetede fabllar ise İvan Krilov, Maksim Gorki ve Dositey Obradoviç'ten alınmıştır. Fabllardan bazılarının adları verilmemiştir. Maksim Gorki'nin "Serçe", İvan Krilov'un "Kurt ile Kuzu", "Horoz ile Tavuk" adlı fablları gazetede yer almıştır. Bunun dışında Şevki Mahmut'un "Horozla Tavuk" adlı fablı bulunmaktadır.

Gazetede tek masal Mustafa Karahasan'ın "Yedi Başlı Yedi Kollu Dev" adlı masalıdır.

3. 5. Yazar Kadrosu

"Pioner"ın müstakil bir yazar kadrosu olup olmadığı bilinmemektedir. Yazar olarak künyede yalnızca sorumlu yazarın adı verilmiştir.

Alfabetik olarak gazetede yazısı yayımlanan isimler şöyle sıralanabilir: A. İdriz, Abdullah Raif (öğrenci), Ahmet Ali, Ahmet Rauf (öğrenci), Ali Kani (öğrenci), Ali Üzeir, Cemal Hilmi (öğrenci), Enis Behiç Koryürek, Enver Tuzcu, Fahri Kaya, Ferihal Salih (öğrenci), Fikret Hüseyin (öğrenci), Grim Kardeşler (Almanya) , H. İdriz, Hasan Mürteza (öğrenci), Hazbiye Bayram (öğrenci), Hilmi Cemal (öğrenci), Hüdaverdi Ali (öğrenci) Hüseyin Ahmet (öğrenci), Hüseyin Süleyman, Hüsniye Hüseyin (öğrenci), İlhami Emin, İliyaz Sakıp (öğrenci), İsmet Hakkı Faik (öğrenci), İvan Krilov, Kemal Seyfullah, Mader Şain, Mahmut Demir, Maksim Gorki (Rusya), Meserret Aluş, Musa Halım, Mustafa İzzet (öğrenci), Mustafa Karahasan, Muzaffer Adil, Mümtaz Salih (öğrenci), Müzeyyen Hasıp, Necati Zekeriya, Neriman Yonuz (öğrenci), Nihal Muhittin, Nuri Özkan (Türkiye), Osman Muyettin (öğrenci), Remziye Şükrü (öğrenci), S. Mandiç, Sevdiye Yusuf (öğrenci), Şevki

Mahmut, Şükrü Ramo, Ş. Vardar, Tefik Rıza (öğrenci), Türkan Cemal (öğrenci), Ümran Kemal (öğrenci), V. N. (Gazetede isim açık şekilde verilmemiştir.), Z. Mahmut, Zeynep Lila (öğrenci).

Yukarıdaki isimler arasında, Makedonya Türk edebiyatının Enver Tuzcu, Fahri Kaya, Hüseyin Süleyman, İlhami Emin, Mustafa Karahasan, Necati Zekeriya ve Şükrü Ramo gibi önemli isimleri de yer almaktadır. Çağdaş Makedonya Türk edebiyatının 1944 yılından itibaren şekillendiği düşünüldüğünde adları anılan bu şahsiyetlerin ilk eserlerinden bazılarının “Pioner”de yayımlandığı anlaşılabacaktır.

3. 6. Makedonya Türk Çocuk Edebiyatındaki Yeri

“Pioner” gazetesi bir ideolojinin ürünüdür. Bununla birlikte, ideolojinin çocuk edebiyatına yansması genellikle evrensel unsurların yansıtılması şeklinde olmuştur. Yani, bir çocuğa ideolojinin doğrudan aktarılmasının çocuğun ilgisini çekmeyeceği gerçeğinden dolayı genel olarak bir çocuğa aktarılabilecek; sevgi, dostluk, arkadaşlık, okul, çalışmanın önemi ve doğa unsurları gibi konuların gazetede işlenmesi söz konusudur.

Yukarıda da belirtildiği gibi “Pioner”, yalnızca 10 sayı yayımlanmıştır. Buna rağmen Makedonya Türk çocuk edebiyatı açısından bir başlangıcı temsil etmektedir. O güne kadar müstakil bir çocuk yayını bulunmamaktadır. Dolayısıyla gazete, bu yönüyle bir ilk olma özelliğine sahiptir. Kendisinden sonra gelen ve neredeyse günümüze kadar yayımlanmış olan yaklaşık 60 yıllık iki çocuk dergisinin temellerini oluşturmuştur. Bu dergilerden birisi 1951 yılında yayımlanmaya başlayan “Sevinç” dergisi diğeri ise 1957 yılında yayın hayatına giren “Tomurcuk” dergisidir.

“Sevinç” dergisi, aslında “Pioner”in devamı niteliğindedir. Çünkü “Sevinç” dergisi, “Pioner” gazetesinin birçok sayısını ve son sayısını çıkaran Necati Zekeriya'nın yönetiminde yayımlanmıştır.

“Pioner”in son sayısı olan Haziran 1950 sayısı, çocukların okullarının bittiği tatil dönemine denk gelmektedir. Gazetenin muhtemel yeni sezon sayısı da Eylül 1951 sayısı olacaktır. Bu sayının yerine “Sevinç” adlı dergi formatındaki bir süreli yayının Necati Zekeriya yönetiminde çıkarılması, bu derginin “Pioner”in format ve isim değişikliği ile devamı olduğunu göstermektedir. “Sevinç” dergisinin Eylül 1951 tarihli ilk sayısındaki birinci yazı da bu durumu desteklemektedir. "Günerin Sözü Var" başlıklı bu yazıda Güner adlı hayali çocuk yazar, üç aydır okullarıyla görüşemediğini dile getirmektedir. Oysaki daha önce “Sevinç” dergisi yayımlanmamıştır. Ayrıca, yazının devamında Güner, “Pioner” in artık yayımlanmayacağını, bunun yerine “Sevinç”in yayımlandığını belirtmektedir. (Sevinç, Eylül 1951: 1)

“Tomurcuk” dergisi ise 1957 yılında, “Sevinç”in kardeş dergisi olarak yayımlanmaya başlamıştır. Bu dergiyle ilgili değerlendirmelerinde Fahri Kaya, “Tomurcuk” dergisinin “Sevinç”e göre daha küçük çocuklara hitap etmesi amacıyla yayımlandığını belirtmektedir: “Yediden on dört yaşına kadar, daha doğrusu sekiz yıllık okullardaki öğrenciler için çıkan “Sevinç”ten farklı olarak, “Tomurcuk” çocuk yuvaları ile ilkokulların ilk sınırlarındaki

çocuklara, öğrencilere adanmıştır.” (Kaya 2010: 347) Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere “Pioner” gazetesıyla başlayan, çocuklar için süreli yayın çalışmaları genişleyerek hedef kitlelerini paylaşma seviyesine ulaşmıştır.

Bütün bu durumlardan, “Pioner”in, Makedonya Türk çocuk edebiyatının süreli yayınlar açısından öncülük görevini üstlendiği anlaşılmaktadır.

“Pioner” çocuk gazetesinin, Makedonya Türk çocuk edebiyatına katkılarından birisi de sonraki dönemde Makedonya Türk çocuk ve yetişkin edebiyatlarının önemli isimlerinin ilk edebi üretimlerine yer vermesidir. Örnek olarak, “Pioner”in dördüncü sayısında Makedonya Türk edebiyatının önde gelen hikâyecilerinden Hüseyin Süleyman’ın ilk hikâyesi gösterilebilir. (Süleyman 30 Aralık 1950: 2)

Makedonya Türk edebiyatının önemli isimlerinden ve romancılarından birisi olan İlhami Emin, tespit edebildiğimiz kadarıyla ilk Türkçe şiirini “Pioner”in ilk sayısında yayımlamıştır. (Emin 15 Eylül 1950: 2)

SONUÇ

“Pioner”in, Türkler ve Türkçe için karanlık bir dönemden sonra ortaya çıkması birçok açıdan önemlidir. 1912 yılından itibaren eğitim ve kültür açısından birçok mahrumiyetle karşı karşıya kalan Türkler, 1944 yılından itibaren Türkçe eğitim imkânına kavuşmuşlardır. Düzenli bir süreli yayın serüveni başlamıştır. Bu dönemde, çocukların okuma yazma ve edebiyat yönünden faydalanacağı kaynak neredeyse hiç yoktu. Dolayısıyla, “Pioner” çocukların bu ihtiyacını gideren ilk kaynaklardan birisi olmuştur. Böylece, önceki dönemin eksiklikleri giderilmeye başlanmıştır.

Gazete, çocukları birçok konuda aydınlatmayı hedeflemiştir. Bir taraftan ahlaki ve kültürel değerler ele alınıyorken diğer taraftan örnek bir öğrenci modeli ortaya koyulmaktadır. Gazetenin çocuklarla etkileşimi sayesinde birçok çocuk da ilk yazılarını burada yayımlama fırsatı bulmuştur.

Gazetede birçok şair ve yazar ilk tecrübelerini ortaya koymuştur. Türkiye’den sanatçılara da yer veren gazete, bu tavrıyla ana vatandan hiçbir zaman uzak kalmadığını ve anavatanından da beslendiğini hissettirmektedir.

“Pioner”de, Makedonya Türk çocuk edebiyatının birçok sanatçısının adına rastlanmaktadır. Bunun yanında imzasız yazılara rastlanmaktadır. Muhtemelen bu yazılar yaygın yönetmenine aittir.

Gazetenin on sayılık serüveninden sonra yerini “Sevinç” dergisine bırakması ve bu dergiden de kardeş dergi olan “Tomurcuk” dergisinin ortaya çıkması, Makedonya Türk çocuk edebiyatının süreli yayınlarının kaynağını “Pioner” gazetesinden aldığını göstermektedir. Aynı zamanda, Makedonya’da “Sevinç”, “Tomurcuk” ve Kosova’da “Kuş” gibi dergileri çıkarmasından önce, bu gazetesinin Necati Zekeriyâ’nın ilk tecrübesi olması ve gazetenin adının anlamına yakışır biçimde bu süreli yayınların öncüsü olması dikkat çekicidir.

PİONER GAZETESİNİN İZAHLI KRONOLOJİK FİHRİSTİ**Sayı: 1, 15 Eylül 1950**

1. [İmzasız], Önsöz, s.1, [Yugoslavya halklarının kendi dillerini kullanmaya başlaması ve bu sayede Türk çocuklarının Pioner gazetesine sahip olması hk.]
2. Necati Zekeriya, Okul Çağırıyor, s. 1, [Şiir]
3. [İmzasız], Okul Başlangıcının İlk Günlerinde s. 1, [Öğrencilerin yaz tatilinde gezdikleri yerlerle ilgili konuşmaları hk.]
4. [İmzasız], Sevinçle Yine Okulda, s. 1, [Öğrencilerin yaz tatili sonrası okullarına dönmeleri hk.]
5. [İmzasız], Yazımızı Eğlenceyle Geçirdik, s. 2, [Yaz tatilini değerlendiren öğrencilerini gezdikleri yerlerle ilgili çeşitli bilgiler hk.]
6. İlhami Emin, İlk Ders, s. 2, [Şiir]
7. Necati Zekeriya, Okul Hasreti, s. 2, [Şiir]
8. Maksim Gorki, Okumak İnsanın Düşünme Kabiliyeti ve Ruhunu Açar, s. 3, [Çeviri-Hikaye]
9. [İmzasız], Balina Bütün Bir Şümendüferi Çekebilir, s. 3, [Balinalarla ilgili çeşitli bilgiler hk.]
10. [İmzasız], Erik, s. 3, [Eriğin çeşitli coğrafyalara yayılması hk.]
11. [İmzasız], Toprak Gıda ve İlaç, s. 3, [Toprağın geçmişte çeşitli bölgelerde gıda ve ilaç olarak kullanılması hk.]
12. [İmzasız], Pergament, s. 3, [Parşömenlerin yazı malzemesi olarak üretimi ve kullanılması hk.]
13. [İmzasız], Pionerlerle Bir Gün, s. 4, [Pioner gazetesinden birisinin, yaz kampındaki çocukları ziyaret etmesi ve aralarından bir Türk çocukla konuşmasını anlatan bir hikaye]
14. [İmzasız], Tavşan Uyurken, s. 4, [Bir yolcunun hayal kurması ve bunu yaparken hayallerini gerçekleştirecek ilk koşul olan tavşanı kaçırmayla ilgili kısa bir hikâye]
15. [İmzasız], Berber Dükânında, s. 4, [Cesaret ile ilgili bir fıkra]

Sayı: 2, 15 Eylül 1950

1. V.N., 11 Ekim, [11 Ekim 1941 tarihinde Makedonya'da başlatılan halk isyanı hk.]
2. [İmzasız], Gülten de Artık Öğrencidir, s. 1, [Gülten adlı öğrencinin okula başlamasını anlatan kısa bir hikâye]
3. Kemal Seyfullah, Sevgili Pioner Arkadaşlar, s. 1, [Makedonya Halk Cumhuriyeti kabinesinde bakan olan Türk asıllı Kemal Seyfullah'ın Pioner gazetesine ve çocuklara yazdığı okul yılının başlamasını tebrik eden mektup]
4. İlhami Emin, Anne Nasihati, s. 2, [Şiir]
5. İsmet Hakkı Faik (Dobraşin'den bir öğrenci), V. Sınıfa Yazıldım, s. 2, [Bir öğrencinin beşinci sınıfa başlamasıyla ilgili yazısı]

6. [İmzasız], Nasıl İşliyeceğiz, s. 2, [Okullarda öğrenci kulüplerinin nasıl oluşturulacağı hk.]
7. [İmzasız], Zagreb Fuarı, s. 2, [Zagreb'te dördüncü kez açılan endüstri fuarı hk.]
8. Necati Zekeriya, Okul, s. 2, [Şiir]
9. Fahri Kaya, İlk Derste, s. 2, [Şiir]
10. [İmzasız], Uyumak İstemiye İnsan, s. 3, [Uykusu gelmeyen bir insanın tedavisi ve bu tedavinin sonucu hk.]
11. [İmzasız], Dünyada Kaç Ecnebi Lisan Üzere Konuşuluyor?, s. 3, [Dünyada kaç dilin konuşulduğu hk.]
12. [İmzasız], Dünyanın Yıllık Dönmesi, s. 3, [Dünyanın güneş ve kendi çevresinde dönüşleri hk.]
13. [İmzasız], Çaylak, s. 3, [Çaylak adlı kuş h.]
14. [İmzasız], Gölgezimiz Bizden Niçin Daha Uzundur?, s. 3, [İnsan gölgesi hk.]
15. [İmzasız], Fillerin Hayatı ve Ölümü Hakkında, s. 3, [Fillerin hayatı ve ölümü hk.]
16. [İmzasız], Kim Avrupa ve Asyaya Ad Vermişti?, s. 3, [Avrupa ve Asya kıtalarının adları hk.]
17. [İmzasız], Sıcak Su Niçin Bardağı Çatlatır, s. 3, [Sıcak suyun bardağı çatlatması hk.]
18. [İmzasız], Gıcikli Kurbağa, s. 4, [Kurbağalarla ilgili bir hikâye]
19. "Pioner gazetesi" idarehanesinden, Pionerler, s. 4, [Türk öğrencilerden Pioner gazetesine özgün yazı göndermelerini isteyen bir duyuru]
20. [İmzasız], Konuşma, s. 4, [Derslerine çalışmayı ihmal eden öğrenci ile ilgili fıkra]

Sayı: 3, 29 Kasım 1950

1. [İmzasız], 1943 29 Kasım 1950, s. 1, [29 Kasım 1943 yılında Yayça'da AVNOY adı verilen Yugoslavya'nın kurtuluşu için yapılan toplantı ve bu tarihten itibaren Türklerin elde ettiği haklar hk.]
2. Şükrü Ramo, Yirmidokuz Kasım, s. 1, [Şiir]
3. [İmzasız], [Başlıksız], s. 1, [Makedonya Halk Cephesinin III Kongresi ve pioner öğrencilerin konuşmaları hk.]
4. [İmzasız], Ustrumcada Pioner Postası Açıldı, s. 1, [Öğrencilerin görev aldığı bir postanenin açılması hk.]
5. [İmzasız], Yurdunuzu Tanıyınız, s. 1, [Makedonya'nın sanayisiyle ilgili bazı veriler hk.]
6. [İmzasız], Pioner Konseyleri, s. 2, [Pioner adı verilen öğrenci gruplarının teşkilatlanması ve görevleri hk.]
7. [İmzasız], Çalışkan Öğrenciler Perihan Hamdi Nazire, s. 2, [Üç başarılı öğrencinin derslerdeki çalışkanlıkları ve arkadaşlarıyla yardımlaşmaları hk.]
8. Şükrü Ramo, Gülüyorum, s. 2, [Şiir]
9. Enver Tuzcu, Pioner Boyunbağı, s. 2, [Şiir]

10. [İmzasız], Eyüp Ressam Oldu, s. 2, [Pirlepeli fakir bir ailenin çocuğu olan Eyüp Salih'in ressam olması ve Üsküp'te ilk resim sergisini açması hk.]
11. [İmzasız], Pionerler İyi ve Devamlı Çalışmakla Seçimleri Karşılıyorlar, s. 2, [Aralık ayında yapılacak olan Makedonya Millet Meclisi mebus seçimleri ve bu konuda pioner öğrencileri çalışmaları hk.]
12. [İmzasız], Ahmet On Kişiyi Okur Yazar Edecek, s. 2, [Okuma yazma öğrenen Ahmet adlı öğrencinin aile ve mahallesindeki birçok insana okuma yazmayı öğretme gayreti hk.]
13. [İmzasız], Sis Nasıl Olur, s. 3, [Sisin nasıl oluştuğu hk.]
14. [İmzasız], Yurdumuzda Maden Kömürü ve Neft Yağı, s. 3, [Makedonya'nın taşkömürü ve benzin gibi kaynakları hk.]
15. [İmzasız], Uçak Telefon Radyo, s. 3, [Uçak, telefon ve radyonun kendi aralarında teknolojinin son seviyesi olduklarına dair konuşmaları ve bunları dinleyen bir pilotun bütün bunların insan sayesinde olduğunu anlatması ile ilgili bir kısa hikâye]
16. [İmzasız], Ayten Öğretmen Okulunda Gülten Çarşıfta, s. 3, [Ayten ve Gülten adlı iki öğrencinin kız çocuklarının giyimi ve okuması hakkında karşılaştırıldığı bir hikâye]
17. [İmzasız], Nasıl Okumalıyız, s. 3, [Anlayarak okumanın nasıl mümkün olabileceği hk.]
18. [İmzasız], Rakamlar Arapçamıdır?, s. 3, [Rakamların Arapça olup olmadığı hk.]
19. [İmzasız], Müsrifliği Sevmez Biriktirme İçin Savaşır, s. 4, [Örnek bir öğrenci olan Sertel'in evinde ve okulunda gereksiz harcamalara karşı çıkması ve çevresindeki insanları tasarrufa teşvik etmesi hk.]
20. [İmzasız], Dinle, Anla, Sor, Çalış. Öğren, s. 4, [Dört bilgi sorusu ve bunlarla ilgili cevaplar hk.]
21. [İmzasız], Bilmeceler, s. 4, [Üç adet bilmece]
22. [İmzasız], Rebüs, s. 4, [Bulmaca]
23. [İmzasız], Yeni Bir İcat, s. 4, [İtalya'da icat edilen sesin yazıya dökülmesini sağlayan bir makina hk.]
24. [İmzasız], Kore, s. 4, [Kore'nin ikiye ayrıldığı tarihi dönem hk.]
25. [İmzasız], Vaktini Böyle Geçirmen İyimidir?, s. 4, [Bir öğrencinin vaktini nasıl geçirmesi gerektiğini anlatan bir karikatür]

Sayı: 4, 30 Aralık 1950

1. H. İdriz, Yeni Yılıız Kutlu ve Mutlu Olsun, s. 1, [Tefeyyüz Orta Okulu müdürünün öğrencilerin başarıları hakkında değerlendirmelerini içeren bir mektup]
2. Z. Mahmut, Yeni Yılıız Kutlu ve Mutlu Olsun, s. 1, [İrfan ilkokulu müdürünün öğrencilere yeni yıla daha iyi hazırlanmalarını belirttiği bir mektup]
3. Enis Behiç Koryürek, Yeni Yıl s. 1, [Şiir]
4. Hüseyin Süleyman, İlk Kar, s. 2, [Nusret ve Fikret adlı iki kardeşin yılın ilk karı ile ilgili duyguları ve okul ile ilgili konuşmaları hk.]

5. Necati Zekeriya, Kar, s. 2, [Şiir]
6. İlhami Emin, Pioner Mukaddes, s. 2, [Mukaddes adlı kız çocuğunun ailesinin zorluk çıkarması sebebiyle okula düzenli gidememesi ve bu yüzden sınıfta kalması sonrasında okula devam etme konusunda ısrar etmesi hakkında bir hikâye]
7. [İmzasız], Seyfinin Yolculuğu, s. 2, [Seyfi adlı bir çocuğun şehri ve şehirdeki fabrikaları görmek için babasıyla yaptığı yolculukta insanlarla yardımlaşmasını anlatan bir hikâye]
8. [İmzasız], Hayret Edilecek Hakikat, s. 3, [Meteorlar hk.]
9. [İmzasız], Çin Duvarı, s. 3, [Çin duvarı hk.]
10. [İmzasız], Doğru Oturuş, s. 3, [Doğru oturuş hk.]
11. Hazbiye Bayram (öğrenci), Coğrafyayı Seviyorum, s. 3, [Bir öğrencinin coğrafya dersi ile ilgili düşünceleri hk.]
12. [İmzasız], Rüzgarın Süratı, s. 3, [Rüzgarların hızları hk.]
13. [İmzasız], Su Kuvveti, s. 3, [Su kuvvetinin enerjiye dönüştürülmesi hk.]
14. [İmzasız], 29 Kasımdan, s. 4, [Makedonya'nın cumhuriyet günü olan 29 Kasım ile ilgili münasire hk.]
15. M. Demir (asker), Ordumuz Hakkında, s. 4, [Yugoslavya ordusunda görev yapan Türk asıllı bir askerinin bu ordu ile ilgili verdiği bilgiler hk.]
16. [İmzasız], Tefeyyüz Okulunun Genç Teknikçileri İşliyor, s. 4, [Tefeyyüz ortaokulunda okuyan çocukların el işleri çalışmaları hk.]
17. İlhami Emin, Rüzgar, s. 4, [Şiir]
18. [İmzasız], Üç Rebüs, s. 4, [Bulmaca]
19. [İmzasız], H. K. S. Pionerler, s. 4, [Bir düşman askerini pioner çocukların esir etmesi hk.]
20. Şevki Mahmut, Bilgi Ocağı, s. 4, [Şiir]

Sayı: 5, 30 Ocak 1951

1. [İmzasız], Kış Eğlenceleri, s. 1, [Çocukların kış tatilinde eğlenme yöntemleri ve okullarına dönmeleri hk.]
2. Hüdaverdi Ali (öğrenci), Kış Dede, s. 1, [Şiir]
3. [İmzasız], Yeni Yıl Törenlerinden, s. 2, [Türk çocukların yeni yıl etkinlikleri hk.]
4. [İmzasız], Çam Ağacı Altında, s. 2, [Yılbaşı akşamında çam ağacının çevresinde çocukların eğlenmesi hk.]
5. Enver Tuzcu, 15 Gün Tatilden Sonra..., s. 2, [Yarı yıl tatilinden sonra okula dönen bir çocuğun duyguları hk.]
6. Hüseyin Süleyman, Ayla ile Zekavet, s. 2, [Zekavet adlı başarılı çocuğun tembel arkadaşı Ayla'yı disiplinli ve başarılı bir öğrenci olması konusunda teşvik etmesi ve bunun sonucunda Ayla'nın da başarılı bir öğrenci olması hakkında bir hikaye]
7. Lev Tolstoy, Küçükler İçin, s. 2, [İki kısa çeviri-fabl]
8. Meserret Aluş, Mader Şain, Hazbiye Bayram (öğrenciler), Zooloji Hakkında, s. 3, [Öğrencilerin çeşitli hayvanlar ile ilgili verdikleri bilgiler hk.]

9. [İmzasız], Nerede Kış Nasıldır, s. 3, [Kış mevsiminde, dünyanın her yerinde kışın yaşanmadığı hk.]
10. Ahmet Ali, Elektrik, s. 3, [Elektrik hk.]
11. [İmzasız], Buz ve Çocuğu, s. 4, [Buz ve çocuğunun, çalışan bir köylüyü dondurma konusunda atışmalarını anlatan bir masal]
12. [İmzasız], Canlı Barometre, s. 4, [Bir çocuğun akvaryumdaki balıklardan havanın nasıl olacağını tahmin etmesi hakkında bir hikâye]
13. Enver Tuzcu, Yarı Yıl, s. 4, [Şiir]
14. Necati Zekeriya, Yükselmek İsteği, s. 4, [Şiir]
15. Remziye Şükrü (öğrenci), Görsen Üskübümüzü, s. 4, [Şiir]
16. Muzaffer Adil, Şardağı, s. 4, [Şiir]
17. İlhami Emin, Kış Gecesinde, s. 4, [Şiir]
18. [İmzasız], [Başlıksız], s. 4, [Önce okumanın ve çalışmanın, sonra eğlencenin olması gerektiğini anlatan bir karikatür]

Sayı: 6, 15 Şubat 1951

1. [İmzasız], Yarı Yıl Tatilinden Sonra, s. 1, [Yarı yıl tatilinden sonra öğrencilerin okullarına dönmeleri hk.]
2. Ümran Kemal (öğrenci), Öğretmene Mektup, s. 1, [Bir öğrencinin eski öğretmenin yazdığı mektup]
3. İliyaz Sakıp (öğrenci), Tarihi Seviyorum, s. 1, [Tarih dersini seven bir öğrencinin bu konudaki duygu ve düşünceleri hk.]
4. Remziye Şükrü (öğrenci), Okul Menzasi, s. 1, [Okullarda devlet tarafından kahvaltı ve yemek verilmesi hk.]
5. Mustafa Karahasan, Emelin Kardeşi, s. 2, [Emel ve onun kardeşinin birbirleriyle nasıl geçindiklerini anlatan kısa bir hikâye]
6. [İmzasız], Atmaca ile Güvercin, s. 2, [Atmaca ile güvercinlerin mücadelesini anlatan bir fabl]
7. Hüseyin Süleyman, Kartopu Oynamak İyi; Lakin Geç Kalmak Fena, s. 2, [Öğrencilerin kartopu oynadığı için derse geç kalmalarını anlatan bir hikâye]
8. Dositey Obradoviç, Küçüklerimiz İçin, s. 2, [Çeviri-fabl]
9. Ali Kâni (öğrenci), Tito, s. 2, [Şiir]
10. Ali Kâni (öğrenci), Sınıfım, s. 2, [Şiir]
11. [İmzasız], Kışlık, s. 3, [Hayvanların kış hazırlığı hk.]
12. Ahmet Ali, Elektrik, s. 3, [Elektrik hk.]
13. [İmzasız], Kitap Ayak Nasıl Kazandı?, s. 3, [Kitapların taşınabilir hale gelmesi süreci hk.]
14. [İmzasız], Biliyor musunuz?, s. 3, [Çeşitli bilimsel veri ve bilgiler hk.]
15. S. Mandiç, Ev Ödevi, s. 4, [Ev ödeviyle ilgili çeviri-tiyatro]
16. Şevki Mahmut, Kedim, s. 4, [Şiir]
17. Enver Tuzcu, Kış, s. 4, [Şiir]
18. Fahri Kaya, Kardan Adam, s. 4, [Şiir]

19. Cemal Hilmi (öğrenci), Üsküp, s. 4, [Şiir]
20. Mümtaz Salih (öğrenci), Okulla, s. 4, [Şiir]

Sayı: 7, 15 Mart 1951

1. İlhami Emin, İlk Defa Müsamerede, s. 1, [Annesiyle ilk müsamesine katılan çocuk hakkında bir kısa hikâye]
2. Osman Muynetin (öğrenci), Okula Gidiyorum, s. 1, [Okula giderken uğradığı arkadaşının o gün okula gelememesine üzülmesi hk.]
3. Hüseyin Ahmet (öğrenci), Tito, s. 1, [Şiir]
4. Mustafa İzzet (öğrenci), Çalışma Gruplarımız, s. 1, [Öğrencilerin çalışma gruplarıyla başarısız arkadaşlarına yardım etmeleri hk.]
5. Sevdije Yusuf (öğrenci), Okulda Olduğu Gibi, s. 1, [Türkçe'nin yerel ağızla değil okulda öğrenildiği gibi kullanılması hk.]
6. Hazbiye Bayram (öğrenci), İlkbaharı Selamlamak, s. 1, [22 Mart ile ilkbaharın gelmesi ve tabiatın canlanması hk.]
7. Hilmi Cemal (öğrenci), Vardar, s. 1, [Şiir]
8. Türkan Cemal (öğrenci), Cıvıvlar, s. 1, [Kümeşteki cıvıvlar hk.]
9. Hüseyin Süleyman, Kitapla Konuşmak İsteği, s. 2, [Kitapla konuşmak isteyen ama okumayı bilmeyen küçük çocuk hakkında bir hikâye]
10. İvan Krilov, Kurt ile Kuzu s. 2, [Çeviri-fabl]
11. İvan Krilov, Horoz ile İnci, s. 2, [Çeviri-fabl]
12. Ali Üzeir, Kırık Testi, s. 2, [Okulda öğrendiklerini gerçek hayata uyarlayabilen çocukla ilgili bir hikâye]
13. Enver Tuzcu, Arkadaşlık, s. 2, [Şiir]
14. Ahmet Ali, Fizik Nedir, s. 3, [Fizik hk.]
15. A. İdriz, Amerikanın Keşfi, s. 3, [Amerika'nın keşfi hk.]
16. [İmzasız], İlk İnsanların İnanışlarından, s. 3, [İlk insanların inanışları hk.]
17. [İmzasız], Biliyor musunuz?, s. 3, [Çeşitli bilgiler hk.]
18. S. Marcıç, Ev Ödevi, s. 4, [Önceki sayının devamı-Ev ödeviyle ilgili çeviri-tiyatro]
19. [İmzasız], Okul Kapısına Asmak, s. 4, [Notlarla ilgili kısa bir hikaye]
20. Fahri Kaya, Bizim Saat, s. 4, [Şiir]
21. Necati Zekeriya, Köyümüz, s. 4, [Şiir]
22. [Gazete idaresi], Revizorlarımıza, s. 4, [Gazete ödemelerinin düzenli ödenmesi hk.]

Sayı: 8, 15 Nisan 1951

1. Hasan Mürteza (öğrenci), İlkbahar, s. 1, [Şiir]
2. Hüsnüye Hüseyin (öğrenci), Ağaçlar, s. 1, [Ağaçların korunması hk.]
3. Necati Zekeriya, İlkbaharı Selamlıyanlar, s. 1, [Şiir]

4. Abdullah Raif (öğrenci), Ne Olur Bu Defa da..., s. 1, [Oyun düşkününü bir öğrencinin son kez öğretmenine söz vererek daha düzenli bir öğrenci olması hakkında kısa bir hikâyeye]
5. Şevki Mahmut, Horozla Tavuk, s. 2, [Açgözlülüğü anlatan bir fabl]
6. Grim Kardeşlerden, Tatlı Bulamaç, s. 2, [Çeviri-masal]
7. Mahmut Demir, Yaşarın Rüyası, s. 2, [Hayvanlara zarar veren çocuğun rüyasında hayvanlar tarafından yargılanması hakkında bir hikâyeye]
8. A. İdriz, Amerikanın Keşfi, s. 3, [Önceki sayının devamı-Amerika'nın keşfi hk.]
9. [İmzasız], Bazı Hayvanların Ağırlığı, s. 3, [Bazı hayvanların ağırlığı hk.]
10. [İmzasız], Avustralya, s. 3, [Avustralya hk.]
11. Nihal Muheitin, Ferilah Salim, Müzeyyen Hasıp (öğrenciler), Ödevlerimiz, s. 4, [Öğrencilerin okul içinde olduğu gibi okul dışında da ödevlerinin olması hk.]
12. Musa Halım, İlkbahar, s. 4, [Şiir]
13. Tevfik Rıza (öğrenci Radoviş), Çalışmak, s. 4, [Şiir]
14. İlhami Emin, Oyna Yavrum, s. 4, [Şiir]
15. [İmzasız], Baba ile Çocuk, s. 4, [Fıkra]
16. [İmzasız], Hazır Cevap, s. 4, [Fıkra]
17. [İmzasız], Çapkın Çocuk, s. 4, [Fıkra]
18. [İmzasız], [Başlıksız], s. 4, [Bilmece]
19. [İmzasız], Böylesi İyi midir?, s. 4, [Dersine çalışmayıp hayvanlara zarar veren çocukla ilgili karikatür]
20. "Pioner gazetesi", Cevaplar, s. 4, [Gazeteye gönderilen yazılar hk.]

Sayı: 9, 5 Mayıs 1951

1. Fahri Kaya, Bir Mayıs, s. 1, [Şiir]
2. [İmzasız], Yaşasın 1 Mayıs İşçi Bayramı s. 1, [1 Mayıs işçi bayramının nasıl ortaya çıktığı hk.]
3. [İmzasız], Mayıs Sabahı, s. 1, [1 Mayıs kutlamaları hk.]
4. Enver Tuzcu, Vatan, s. 1, [Şiir]
5. M. Gorki, Serçe, s. 2, [Çeviri-fabl]
6. Nuri Özkan (Türkiye), Ana Kalbi, s. 2, [Hikâyeye]
7. Mustafa Karahasan, Yedi Başlı Yedi Kollu Dev, s. 2, [Masal]
8. [İmzasız], Böcek Koleksiyonunuz Var mı, s. 3, [Böcek koleksiyonu hk.]
9. [İmzasız], Bitkiler Ne Kadar Su Harcar, s. 3, [Bitkilerin ne kadar su harcadığı hk.]
10. [İmzasız], Hararet İçin, s. 3, [Hararetin giderilmesi için tavsiyeler hk.]
11. [İmzasız], Brazilya, s. 3, [Brezilya hk.]
12. Şükrü Ramo, Sinema Hakkında, s. 4, [14 yaşından küçük çocuklara şiddet içerikli filmlerin yasaklanması hk.]
13. Hüseyin Süleyman, Taş ile İğne, s. 4, [Halk hikâyelerinden uyarılma bir fabl]

14. Hüseyin Süleyman, Vedadın Tavuğu, s. 4, [Çalışmanın önemi hakkında kısa bir hikâye]
15. [İmzasız], Müsamerede, s. 4, [Müsamerede yaşanan komik bir olay hk.]
16. [İmzasız], Elektrik, s. 4, [Elektriğin ne olduğu hk.]
17. [İmzasız], Tatlı Sever s. 4, [Tatlı seven çocuk hk.]
18. [İmzasız], Zooloji Dersinde, s. 4, [Fıkra]
19. [İmzasız], Okulda, s. 4, [Fıkra]
20. Zeynep Lila (öğrenci), Bir Saat Fazla, s. 4, [Ders çalışma hk.]
21. Ferihal Salih (öğrenci), Tekrarlamakla, s. 4, [Tekrarlamamanın ders çalışmaya faydası hk.]
22. Neriman Yonuz (öğrenci), Her Yerde, s. 4, [Şiir]

Sayı: 10, 25 Mayıs 1951

1. "Sizin Bir Arkadaşınız", Tatil Arifesinde, s. 1, [Tatile kısa zaman kalması hk.]
2. Necati Zekeriya, Kırlara, s. 1, [Şiir]
3. "Türk Azınlığı Pionerleri Üsküp", (Başlıksız), s. 1, [Tito'nun doğum günü hk.]
4. Fahri Kaya, Titoya Selam, s. 1, [Şiir]
5. Fikret Hüseyin (öğrenci), Dileğim, s. 1, [Tito'yu görme isteği hk.]
6. Mahmut Demir, Suat ile Orhan, s. 2, [Hikaye]
7. [İmzasız], Tahsile Devam Edeceğiz, s. 2, [Eğitime devam etme hk.]
8. [İmzasız], Dünyadaki En Yüksek Dağ Büyüyor, s. 3, [Everest'in deprem sonrası yükselmesi hk.]
9. [İmzasız], 1 Dakikada 150 000 000 Km, s. 3, [Zamanın önemi hk.]
10. [İmzasız], Yıldızlı Yağmur, s. 3, [Meteor yağmuru hk.]
11. [İmzasız], Yeni Zellanda, s. 3, [Yeni Zelanda hk.]
12. [İmzasız], Dünyada En Büyük Teleskop, s. 3, [En büyük teleskop hk.]
13. [İmzasız], Biliyor musunuz ki..., s. 3, [Çeşitli bilimsel veri ve bilgiler hk.]
14. A. Üzeir, Küçük Dostlarıma, s. 4, [Meyvelerin yıkanmadan yenilmemesi hk.]
15. Ş. Vardar, Bilmece, s. 4, [Bilmece]
16. Ahmet Rauf (öğrenci Üsküp), Titoyla Görüşmem, s. 4, [Bir öğrencinin Tito'yla görüşmesi hk.]
17. "İdarehane", Revizör ve Öğretmenlere, s. 4, [Gazetenin sonraki sayılarıyla ilgili fiyatlandırma ve indirimler ile ilgili duyuru hk.]

KISALTMALAR

Bkz. : bakınız

Çev. : çeviren

Derl. : derleyen

Haz. : hazırlayan

hk. : hakkında

s. : sayfa

S. : sayı

Vb.: ve benzeri

Yay. : yayınevi

KAYNAKÇA

AKGÜN Atıf (2012). **Bulgaristan'da Türk Çocuk Edebiyatı** (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, İzmir.

EMİN İlhami (15 Eylül 1950). "İlk Ders", **Pioner Gazetesi**, S. 1.

ENGÜLLÜ Suat (1997). "Çağdaş Makedonya Türk Edebiyatı", **Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 7: Makedonya Yugoslavya (Kosova) Türk Edebiyatı**, (Haz.: Mustafa İsen ve Suat Engüllü), Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yay.

EREN İsmail (1989). "Yugoslavya'da Türkçe Basın (1866-1986)", **Sesler Dergisi**, S. 237.

EREN İsmail (?). **Rumeli'de Türk Kültürü**, Üsküp: Yeni Balkan Yay.

HAYBER Abdülkadir (2008). (Seçki ve Giriş), **Makedonya'da Türk Edebiyatı Çocuklara Bir Demet Şiir**, Üsküp: Nid Mikena Manastır Yay.

İSEN Mustafa, İSEN Reyhan ve Ayşe Esra Kireççi (2001). **Balkanlar'da Türk Çocuk Şiiri Antolojisi**, Ankara: Grafiker Yay.

JELAVİCH Barbara (2009). **Balkan Tarihi 18. ve 19. Yüzyıllar 1**, (Çev.: İhsan Durdu, Haşim Koç ve Gülçin Koç), 2. Baskı, İstanbul: Küre Yay.

KAYA Fahri (2010). "Yugoslavya Türk Şiiri", **Hayatı-Sanatı-Eserleri Fahri Kaya**, (Haz.: Nazlı Rana Gürel ve Zeki Gürel) Ankara: Berikan Yay.

KAYA Fahri (?). **Şafak Sökerken**, Üsküp: Yeni Balkan Yay.

KORYÜREK Enis Behiç (30 Aralık 1950), "Yeni Yıl", **Pioner Gazetesi**, S. 4.

NUREDİN Abdulmecit (2008). **Osmanlı Sonrası Makedonya**, Üsküp: Matüsiteb Yay.

SÜLEYMAN Hüseyin (15 Eylül 1950). "İlk Kar", **Pioner Gazetesi**, S. 4.

TURAN Ömer (1996). "Makedonya'da Türk Varlığı ve Kültürü", **Bilig Dergisi**, S. 3.

TÜRKEŞ Mustafa (2007). "Yugoslav Devletinin Kuruluşu ve Krallık Dönemi", **Balkanlar El Kitabı Cilt 2: Çağdaş Balkanlar**, (Derl. Osman Karatay, Bilgihan A. Gökdağ), Çorum-Ankara: KaraM&Vadi Yay.

ZEKERİYA Necati (1967). "Türk Halkının Çocuk Yazını", **Sesler Dergisi**, S. 12.

(15 Eylül 1950), "Sevgili Pionerler", **Pioner Gazetesi**, S. 1.

(15 Eylül 1950), "Pionerlerle Bir Gün", **Pioner Gazetesi**, S. 1.

(15 Eylül 1950), "Pionerler", **Pioner Gazetesi**, S. 2.

(29 Kasım 1950), "Pionerler İyi ve Devamlı Çalışmakla Seçimi Karşılıyorlar", **Pioner Gazetesi**, S. 3.

(29 Kasım 1950), "Nasıl İşleyeceğiz-Pioner Konseyi", **Pioner Gazetesi**, S. 3.

(30 Aralık 1950), "Pioner Mukaddes", **Pioner Gazetesi**, S. 4.

(Eylül 1951) "Günerin Sözü Var", **Sevinç Dergisi**, S. 1.